

LGTBI en el marc legislatiu andorrà

Llei 13/2019 per a la igualtat de tracte i la no-discriminació¹

El dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació de les persones de la comunitat LGBTI es recull a la *Llei 13/2019 per a la igualtat de tracte i la no-discriminació*, aprovada el 15 de febrer del 2019 i en vigor des del 21 de març del 2019.

En l'exposició de motius d'aquesta llei s'assenyala que: "El Principat d'Andorra ha fet grans avenços en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació, atès que ha reconegut i regulat legalment bona part dels drets derivats del principi d'igualtat de tracte i no-discriminació en relació amb les dones i els col·lectius especialment vulnerables, com ara les persones joves i adolescents, la gent gran, les persones amb discapacitat i les persones de la comunitat LGBTI."

L'objecte d'aquesta llei (article 1) és "garantir el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació, en desenvolupament de l'article 1, apartat 2, i de l'article 6 de la Constitució. A aquest efecte, la llei estableix els principis d'actuació dels poders públics i les mesures adreçades a intervenir, reeducar, prevenir, eliminar i corregir tota forma de discriminació en els sectors públic i privat."

En l'article 2.3 s'especifica que:

"Aquesta llei s'adreça especialment a les dones, que pateixen històricament una situació de desigualtat estructural respecte dels homes, derivada d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones, i a les persones integrants de col·lectius en una situació de més vulnerabilitat. Tenen la consideració de persones en una situació de més vulnerabilitat, entre d'altres, les que integren els col·lectius següents:

- a) Infants, adolescents i joves.
- b) Gent gran.
- c) Persones amb discapacitat.
- d) Persones nouvingudes.
- e) Persones lesbianes, gais, transsexuals, bisexuals, intersexuals i altres (d'ara endavant, "LGTBI i altres").

L'article 3 detalla que la llei "s'aplica en tots els àmbits de la vida econòmica, social, cultural i política".

En aquesta llei també s'estableixen les garanties judicials, administratives i institucionals, per oferir una protecció i una reparació adequades a les persones víctimes de discriminació. Aquests procediments es canalitzen a través de la figura del Raonador del Ciutadà, que és "és l'òrgan competent per rebre i tramitar les queixes i les reclamacions que concerneixen les relacions dels ciutadans i les ciutadanes amb les administracions públiques i les altres entitats públiques, i amb les persones o les entitats privades, en relació amb la defensa i la protecció del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació" (article 28).

¹ <https://www.consellgeneral.ad/fitxers/documents/lleis-2019/llei-13-2019-per-a-la-igualtat-de-tracte-i-la-no-discriminacio/view>

Una altra finalitat d'aquesta llei és promoure efectivament la igualtat de tracte i la no-discriminació mitjançant el desplegament per part de les administracions públiques de les mesures i accions principals i prioritàries recollides en les conclusions del Llibre blanc de la igualtat.

Llei 30/2022, del 21 de juliol, qualificada de la persona i de la família²

Aquesta llei recopila tota la normativa civil relativa a la persona i a la família, i l'adapta a l'evolució de la societat andorrana, tenint en compte les noves modalitats de família i noves formes de relació personal i familiar.

El títol II incorpora i modifica la *Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995*. El canvi més rellevant és l'eliminació de la diferenciació entre les unions civils de persones del mateix sexe i els matrimonis civils de persones de sexe diferent. Així, a partir de l'entrada en vigor d'aquesta llei, l'ordenament jurídic andorrà reconeix dues formes de matrimoni: el casament civil, al qual poden accedir tant les parelles homosexuals com les heterosexuales, i el matrimoni canònic. Per tant, se suprimeix la possibilitat de celebrar unions civils en el futur, i es disposa que les que s'hagin constituït fins a l'actualitat es regiran en endavant per la normativa matrimonial d'aquesta llei.

Article 77. Formes de matrimoni

1. Es reconeixen les formes de matrimoni següents:

- a) El casament civil.
- b) El matrimoni canònic.

2. El matrimoni, celebrat sota la forma de casament civil, té els mateixos requisits i efectes quan ambdós contraents són persones del mateix o de diferent sexe.

Article 78. Efectes

El casament civil i el matrimoni canònic produeixen els mateixos efectes.

També destaca la incorporació en la *Llei del Registre Civil* de procediments per poder obtenir el canvi del nom o la rectificació de la menció registral del sexe a efectes d'adequar-los a la identitat de gènere viscuda per la persona afectada. S'assenyala que "La identitat de gènere és un tret essencial de la personalitat, consubstancial a la dignitat de la persona i en relació al qual aquesta s'ha de poder autodeterminar. Això és també una exigència del dret al respecte de la vida privada de la persona, tal com ha declarat reiteradament el Tribunal Europeu de Drets Humans. Per a la rectificació de la menció registral del sexe, la regulació que ara s'introdueix requereix que la persona acreditï que porta un temps raonable essent conegut públicament i en el seu entorn familiar, professional o social proper amb la identitat que vol fer valer, en termes plenament conformes amb la jurisprudència del tribunal esmentat."

² <https://www.consellgeneral.ad/ca/activitat-parlamentaria/lleis-aprovades/llei-30-2022-del-21-de-juliol-qualificada-de-la-persona-i-de-la-familia>

Disposició addicional cinquena. Emissió de nous documents personals

L'emissió de nous documents personals que sigui necessària en mèrits del canvi de nom sol·licitat a l'efecte que es correspongui amb la identitat de gènere de la persona interessada o de la rectificació de la menció registral del sexe no comporta la meritació de cap taxa o preu públic.

Disposició addicional sisena. Participació en competicions esportives

La participació en competicions esportives per part de persones que hagin sol·licitat la rectificació de la menció registral del sexe es regeix per la normativa aplicable a les competicions internacionals.

Disposició final segona. Modificació de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996**4. Es modifica l'article 54 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat amb el text següent:****"Article 54**

Al marge de les inscripcions de naixement s'assenten especialment les circumstàncies següents:

- a) El canvi o la rectificació de noms i cognoms, i la rectificació de la menció registral del sexe.
- b)...

10. Es modifica l'article 69 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que queda redactat amb el text següent:**"Article 69**

1. Les persones majors d'edat, amb els suports que escaiguin en cas de discapacitat, i les menors emancipades poden sol·licitar el canvi de nom davant del batlle competent manifestant que senten com a propi el gènere corresponent al nom sol·licitat. La sol·licitud es tramita en procediment de jurisdicció voluntària, amb informe previ del Ministeri Fiscal i audiència de la persona sol·licitant.

2. Poden també sol·licitar el canvi de nom, pel mateix procediment i amb informe previ del Ministeri Fiscal, els representants legals d'una persona menor d'edat acreditant complidament, amb qualsevol mitjà de prova, que aquesta sent com a propi el gènere corresponent al nom sol·licitat. No serà exigible cap prova mèdica o psicològica. Si la persona menor d'edat té més de dotze anys ha de manifestar el seu consentiment al canvi de nom. Si en té menys i té prou coneixement, ha de ser escoltada."

39. Es modifica l'article 146 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, i que queda redactat amb el text següent:**"Article 146**

2. En canvi, correspon al batlle que pertany a la jurisdicció civil i al qual correspongui per torn:

- a) ...
- b) La rectificació registral de la menció del sexe de les persones.
- c)...

40. Es modifica l'article 152 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que queda redactat amb el text següent:

"Article 152

1. Les persones majors d'edat i les menors emancipades poden sol·licitar la rectificació de la menció registral del seu sexe si aquesta menció no es correspon amb la identitat de gènere que senten com a pròpia i acrediten que porten dos o més anys presentant-se públicament i essent conegudes amb aquesta identitat en el seu entorn familiar, professional o social proper. L'acreditació de la identitat de gènere sentida com a pròpia no requereix que la persona s'hagi sotmès a cirurgia de reassignació sexual ni que hagi estat tractada mèdicament per acomodar les seves característiques físiques a les corresponents al sexe reclamat.
2. Les persones majors d'edat amb discapacitat han de formular la sol·licitud amb el suport que, si escau, necessitin a aquest efecte.
3. La sol·licitud de rectificació de la menció registral de sexe es tramita davant del batlle competent en procediment de jurisdicció voluntària, amb informe previ del Ministeri Fiscal i audiència de la persona interessada.
4. La resolució judicial que acordi la rectificació de la menció registral de sexe ha d'incloure el nom nou sol·licitat per la persona interessada, llevat que la persona decideixi conservar el que té.
5. La rectificació de la menció registral del sexe permet a la persona exercir tots els drets inherents a la seva nova identitat de gènere.
6. La rectificació de la menció registral del sexe i el canvi de nom tenen efectes constitutius des de la seva constància en el Registre Civil i no alteraran la titularitat dels drets i obligacions adquirits ni els efectes jurídics produïts amb anterioritat."

Disposició final tercera. Modificació de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil

31. Es modifica l'apartat 1 de l'article 431 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, de text consolidat del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

"Article 431. *Objecte de la jurisdicció voluntària*

1. El tribunal és competent per conèixer i resoldre mitjançant el procediment de jurisdicció voluntària les matèries o qüestions següents:

...

- o) El canvi de nom i la rectificació de la menció registral del sexe per adequar-los a la identitat de gènere de la persona.

Disposició final desena. Estudi relatiu als documents personals

S'encomana al Govern que en el termini màxim d'un any a comptar de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, elabori un estudi relatiu a la possibilitat d'introduir en el passaport i altra documentació personal emesa al territori nacional, així com en relació amb les inscripcions registrals, un tercer marcador relatiu a la identificació del gènere, de conformitat amb les recomanacions contingudes a la Resolució 2048 (2015), adoptada per l'Assemblea parlamentària del Consell d'Europa el 22 d'abril del 2015.